

ПЕРЕДМОВА

Восьмий том академічного тлумачного Словника української мови у 20 томах (далі СУМ-20¹; відповідно Словник української мови в 11 томах² позначаємо як СУМ-11) охоплює реєстрові слова на літери Л (діапазон Л – ЛЯЩИК) і М (діапазон М – МПШУРНИЙ), що містять 9115 лексичних одиниць).

Нижче наведено дані лексикографічної статистики щодо восьмого тому й об'єднаного діапазону першого – восьмого томів СУМ-20. У такий спосіб відтворено статистичні параметри процесу лексикографічного розвитку Словника української мови у 20 томах.

У табл. 1 представлено співвідношення лексики за частининомовною належністю в реєстрах СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону восьмого тому:

Таблиця 1

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	3142	58,77	5542	60,80
Прикметник	1313	24,56	2238	24,55
Дієслово	517	9,67	673	7,38
Дієприкметник	60	1,12	121	1,33
Прислівник	209	3,91	361	3,96
Займенник	2	0,04	5	0,06
Інші	103	1,93	175	1,92

Відповідні дані за сумою діапазонів першого – восьмого томів СУМ-20 порівняно із СУМ-11 наведено в табл. 2:

Таблиця 2

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	22996	44,38	39669	48,14
Прикметник	8904	17,18	15444	18,74
Дієслово	14243	27,49	17710	21,49
Дієприкметник	2383	4,60	4034	4,90
Прислівник	2310	4,46	3471	4,21
Займенник	39	0,07	70	0,08
Інші	945	1,82	2007	2,44

Статистичні дані восьмого тому СУМ-20, як і попередніх томів, свідчать про деяке збільшення відносного обсягу іменників порівняно з дієсловами. Це пояснювано активізацією номінаційних процесів у сучасній українській мові, спричиненою суспільно-історичними і глобалізаційними чинниками, а також помітним зростанням у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 термінологічної лексики, представлені переважно іменниками.

У табл. 3 наведено статистичні дані щодо відносних пропорцій лексикографічних параметрів діапазону Л – МПШУРНИЙ СУМ-20 і відповідного діапазону СУМ-11:

Таблиця 3

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	5346	9115	70,50
Знаки у словникових статтях	2165139	5022516	131,97
Тлумачення реєстрових слів, у т. ч.:	8433	13443	59,41
— значень	6809	11319	66,24
— відтінків значень	1624	2124	30,79
Ілюстрації	14047	34218	143,60
Усталені словосполучення, у т. ч.:	1381	2921	111,51
— сталі словосполучення	914	519	-43,22
— еквіваленти слів	0	65	—
— термінологічні словосполучення	126	612	385,71
— фразеологізми	341	1725	405,87

З цієї таблиці видно, що обсяг реєстру діапазону Л – МПШУРНИЙ у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 збільшився більш ніж у 1,7 раза, загальний обсяг – більш ніж у 2,32 раза. У 2,44 раза зросла кількість ілюстрацій, що є свідченням уваги укладачів до текстово-ілюстративного матеріалу. Так само, як і в першому – сьомому томах, у восьмому томі простежуємо особливо істотне зростання (майже в п'ять разів) кількості термінологічних словосполучень.

¹ Ідеться про другу редакцію Словника. Першу його редакцію, як зазначалося у Передмові до першого тому СУМ-20, було здійснено в період 2002–2007 рр.

² Словник української мови в 11 томах. — К.: Наук. думка, 1970–1980.

У табл. 4 подано порівняльні статистичні дані СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону А – МІШУРНИЙ:

Таблиця 4

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	51820	82578	59,36
Знаки у словникових статтях	18368109	38970395	112,16
Тлумачення реєстрових слів, у т. ч.:	75494	111996	48,35
— значень	63291	95847	51,44
— відтінків значень	12203	16149	32,34
Ілюстрації	117468	263282	124,13
Усталені словосполучення, у т. ч.:	8922	21926	145,75
— сталі словосполучення	5747	4430	-22,92
— еквіваленти слів	0	385	–
— термінологічні словосполучення	681	4082	499,41
— фразеологізми	2494	13029	422,41

В укладанні восьмого тому СУМ-20 взяли участь: Н. С. Лозова (л – липнєвий, лялечка – мікронний), О. І. Скопненко і І. В. Шевченко (липник – лялеманція), Г. М. Ярун (мікроб'єкт – міоценовий), Н. М. Заїка (міра – мірочка), В. В. Чумак (міропшник – мішурний). Термінологічну лексику в Словнику опрацювала Л. О. Симоненко, усталені словосполучення – В. М. Білоноженко і В. О. Винник. Керівник колективу укладачів – І. В. Шевченко. Науковий редактор восьмого тому – член-кореспондент НАН України С. Я. Єр-

моленко. Наукові консультанти восьмого тому – Н. Г. Озерова, О. О. Тараненко. Рецензенти восьмого тому – В. М. Брицин, О. А. Стишов. Редагування тому виконали Л. М. Кудрявкіна і Н. В. Щербакова. Технологічну підтримку Віртуальної лексикографічної лабораторії «Словник української мови» здійснювали К. М. Якименко (головний технолог-програміст), І. М. Білятинська та комп'ютерні технологи І. М. Кондрачук, М. П. Слабковська. Показчик словосполучень до восьмого тому сформувала І. В. Остапова. Комп'ютерну верстку здійснили І. М. Кондрачук і М. Ю. Кригін. Менеджери восьмого тому – М. Ю. Кригін, Ю. В. Леонтєв і В. В. Манако (планування і контроль робіт, розроблення технологічних схем, організація робіт із розроблення та проведення автоматизованого тестування лексикографічної бази даних Словника). Науковий керівник проекту «Словник української мови у 20 томах», голова редакційної колегії Словника – академік НАН України В. А. Широков.

Під час роботи над восьмим томом СУМ-20 його текстowo-ілюстративну базу було розширено за рахунок уведення до списку джерел творів таких авторів:

Л. Денисенко
М. Кідрук
В. Чухліб
І. Шаповал.

Крім того, додано такі переклади:

Ю. Винничук, пер. з тв. Е. М. Ремарка
Р. Доценко, пер. з тв. Ч. Діккенса
В. Митрофанов, пер. з тв. Р. Бредбері
В. Митрофанов, пер. з тв. Е. Хемінгуей
Леся Українка, пер. з тв. Г. Гауптмана
В. Омельченко, пер. з тв. Ж. Верна
Д. Павличко, пер. з тв. Янки Купали
А. Перепадя, пер. з тв. А. Камю
М. Рильський, пер. з тв. Ш. Руставелі
І. Франко, пер. з тв. Й.-В. Гете
І. Франко, пер. з тв. П. Кальдерона.

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд
Ее	Єє	Жж	Зз	Ии	Іі
Її	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн
Оо	Пп	Рр	Сс	Тт	Уу
Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ
Ьь	Юю	Яя			